

Regler för att främja kärnfurens uppkomst och skötsel.

För att få fram kärnfur bör man först veta, vilka fordringar, som ställes å vacker fur. Där gäller att furen skall vara fingårig, d.v.s. ha fina och täta årsringar även i de yngre årens samt att vara kvistren så långt upp som möjligt. I första stocken bör kvistarna aluta på de innersta 3 - 5 tummen, i andra stocken 5 - 7 tummen, i tredje stocken något grövre kvistar. Längden av träden är beroende av markens beskaffenhet och lägets utsättande för blåst och storm. Å mager torr mark får man vara nöjd, om man får 2 - 3 st. 14 fots stockar, å medelgod mark 3 - 4 st. 14 fots stockar och i god mark med skyddat läge kan man få 4 - 7 st. 14 fots stockar. För att få kvistrent och fingårigt virke måste plantorna och ungsbogen stå mycket tätt. Om furen ej står tätt i uppväxtåren, så bli grenarna och kvistarna för stora, och samtidigt blir det för stora årsringar, och grenarna bibehålles friska för länge närmast marken, varför trädet blir grovgårigt, kvistfullt och samtidigt kort till längden. Om furen uppväxer mycket tätt, så tvingas de av varandra att växa i höjden, varför kvistarna vissna fortare, bliva ej så stora i de yngre åren, lägga finare årsringar men växer i höjden och bli bliva därför höga och smäckra. Naturens makt har givit allt levande förmåga att anpassa sig efter de olika förhållande, som de uppväxa uti. Furen har trenne förödande krafter att klara sig för:

1. Blåst och storm. 2. Den blöta tunga snön. 3. Kådbildning å stam och grenar. Om plantan står ensam å ett fält, så växer det ut många och stora grenar, som bibehålles länge i friskt tillstånd, samtidigt lägges tora årsringar å veden närmast marken, så att trädet blir grovt nära marken, får stora rötter, som gör att det skall tåla blåsten. Trädet blir kort och motståndskraftigt för snö och blåst. Om furuplantor växer upp mycket tätt, så tvingas de första grenarna att döy fortare och alla träden sträva efter att växa i höjden för att få sol och luft.

Rotsystemet tvingas mot djupare jordlager och blir mindre i ytan, där platsen är liten och marken torrare. Träden få fina årsringar och växa i höjden, bli smäcknare med liten och spetsig grenkrona, varför den blöta snön ej får så mycket att fästa sig på, och på grund av grenarnas täthet och sammanhållningar orkar ej snön eller blåsten böja ner stammarna fastän de äro långa och smala. Furan vill ha solljus och trivs därför ej i skuggan, därför måste vid förnygring av en furuskog plantorna av området vara av lika ålder varför det är av stor vikt att samtidigt få området förnygrat med tätt uppvuxna plantor. Att försöka få in furu i allt för små luckor bland äldre skog går inte, för om de än växer en tid, så förr eller senare dukar de under av brist på sol eller ock böja de sig för den blöta snön, brister av och går omkull.

3. Under sin uppväxttid blir furen mer eller mindre utsatt för kådbildning å stam och grenar. Dessa träd bära huggas bort så snart som möjligt för att smittan ej skall sprida sig till de friska träden. För att hjälpa träden att ej angripas av dylik sjukdom går det ej att glesa ut beståndet, emedan de angripnas antal är störst i glesa bestånd. Det är därför av stor vikt, att hålla furu så tät som möjligt även sedan träden blivit avverkningsdugliga. Kärnfurens omloppstid är mycket lång, och först efter den uppnått 200 - 250 år bör man fundera på att förnygrada den med mytt bestånd. Om man därför redan vid 100 - 150 års ålder har glesat ut den och därefter borttagit sådana träd, som blivit utsatta för kådblidning, åskslag, stormfällning m.m. så innan skogen är mogen för avverkning har man den så gles, att träden lider av bläst och storm på grund av sin längd. I en sådan gles skog har granen en viss uppgift att fylla. I en furuskog, där redan vid 100 - 125 - 150 år uppstått en del luckor, och även om tätheten ej är tillräcklig, så bör man låta granen växa upp och fylla luckorna och även göra beståndet tätare med inslag av gran men ej mer än vad som behövs för en nödig täthet. Att låta furu och gran med lika ålder växa tillsammans är ej bra, för granen tar överhand och förkväver furen. Men däremot är det förkastligt att

låta en mycket tät granvegetation växa upp under lagom tät furuskog, dels för att marken blir för torr, och de stora träden lider därav och växa mindre, och dels därför, att dessa granbestånd bliva undertryckta och för torra, och de flesta bliva angripna av brunröta, och om de sedan längre fram i tiden bliva friställda och få växa till större träd så utvecklas brunrötan i stammen mer och mer, och har man fått in brunrotan i ett granbestånd, så blir granen angripen mer och mer av densamma. Att fylla luckor i äldre furbestånd och även att göra det tätare med att låta ny fur växa upp ibland stammarna går inte, emedan furen vill ha solljus och trivs ej i skuggan, och när den blöta snön lägger sig på den, så böjes den krokig till marken, eller också brister stammen av. För att föryngra en sådan lucka med fur, måste den vara så stor, att solen under den mesta tiden av dagen får verka på plantorna, som då också måste växa upp tätt för att stödja varandra vid vått och blött snöfall. Nutidsmänniskan säger att det är dålig ekonomi att lägga än på god kvalité, man måste ha träd, som växer fort och bli avverkningsbara på kort tid. Jag vågar med siffror bevisa motsatsen men vill först då framhålla, att kärnfurens rätta plats är å sådana marker, som ej äro tjäneliga för lövskog, vilka fordrar goda marker, bättre mylla och mera fuktighet. Å sådan mark blir nog det ekonomiska utbytet större om man växelvis producerar dels lövskog och dels gran. Det ekonomiska resultatet sammanhänger med prisfrågan på olika sortiment. Lövskog och även granen har ju ifrån att förut varit mindervärdiga i pris nu gått upp i högra pris, särskilt har krigs- och avstängningsförhållandet från utlandet gynnat denna prispöskjutning. Däremot har priserna för god furu varit mera stabila. Förhöjning har skett i en jämn utveckling allt eftersom penningvärdet har försämrats. Förr förbrukades stora mängder furuvirke vid skeppsvarven och kajbyggnader i sjöfarthamnarna, som nu ersatts med järn och cement. Men på grund av de minskade arealer, som nu producerar god furu, så är och blir produkterna av kärnfur så obetydlig, att det ej går att fylla behovet ens för snickerier och nödvän-

diga sorter för bostadsbyggen, där redan nu samre gran får fylla behovet. Snickerierna i Södra Sverige får köpa norrlandsfur till mycket högre priser och bredare sorter går ej att uppbringa. Men den sydsvenska kärnfuran är bättre till snickerier än den norrländska, emedan den sydsvenska är segare och starkare. Den norrländska är sköt och har lätt för att brista och spricka.

Om tvenne försöksfält å furuskog lades ut lika stora och å likadana jord och vind- och fuktighetsförhållandena vore lika och området 10 - 20 ha, Det ena området skulle då frambringa fin kvalite av fur, och det andra skulle frambringa fur av sämre kvalité, som finge ersättas med högre kubikmeter (avkastning). Det första fältet får man hjälpa, så att plantorna (som böra härstamma från god stam) uppkomma tätt, och sedan kan man låta naturens krafter nästan själv sköta och bestämma gallringen. Men man skall genomgå och övervaka ungsbogen, så att inga krokiga eller "tjuriga" stammar med brustna toppar eller i övrigt skadade träd växa fram och gör sig gällande på de bättre bekostnad. Där emot bör man ej borttaga en rak och reslug fur därför att den är något högre och kraftigare än kamraterna vid sidan. Här bör naturens lag få råda: den kraftigare skall råda över de svaga. Naturens utval över individen är det pålitligaste urvalet. Om plantorna är lika gamla och den ena orkar tränga bort undermåliga kamrater, så får den snart vid sidan om sig andra kraftiga kamrater att tävna med, som tvingar den att hålla jämvikten. De först undertryckta plantorna få vissna ned, men ha under sin tid fyllt sin uppgift att tvinga de kraftigaste i höjden och även dödat de nedersta grenarna å de överlevande, och samtidigt ha dessa undertryckta stammar bidragit till att grenarna och toppkronan ej har fått utveckla sig för stort och den blöta snön, som är en stor fara för furen, får ej det fäste å grenar och topp utan ramlar ner på grund av grenarnas böjlighet, och skulle någon stam vilja luta så får den stöd av sina kamrater. Det är på grund av sin täthet och sammanhållning den klarar sig för snö och storm. Vid gallring av denna

ungskog bör man endast borttaga, förutom det först upprepade, sådana träd, som redan äro vissnade och därjämte sådana, som man ser att de inom några år kommer att vissna på grund av sin redan avstannade växt. Om naturen själv får bestämma över gallringen, så kommer det att finnas friska grenar å stammarna, i ungefär 25% eller fjärdedelen av dess längd. Detta är under uppväxttiden, men i större mognande tillstånd övergå de till att ha friska grenar i 30 - 35 % av stammens längd. Under furens hela livstid fortgår en tävlan mellan individerna att få sol och plats, varför den kraftige försöker förkväva den svagare. Allteftersom de bli större och längre behöva de mera grenar och barr och följaktligen mera plats och solljus: den svage får vika för den kraftige. Därför kan människan hjälpa de kraftiga individerna med att borttaga, först torra och sådana träd som angripits av kådbildning samt skadade träd och dessutom undertryckta och tätt inklämda träd så att de kraftigaste får mera plats och utveckling. Men detta måste ske försiktigt med täta återkommande gallringar, helst vart tredje högst vart femte år och alltid vara rädd för att slutenheten bibehålles. Tar man ut för mycket träd vid en sådan gallring så förändrar man trädets kvalite och struktur, d.v.s. trädet lägger för stora årsringar bildar s.k. tjurved som gör att vid sågningen av virket så böjer det sig och blir krokigt. Dessa årsringar bliva hårda och spänner från ytan mot det inre. D.v.s. trädet tar naturens krafter till hjälp för stå mot storm och blåst, det gör sig stort, hårt och kraftigt.

Har man med en alltför kraftig gallring glesat ut ett vackert furbestånd går det knappast att få det i skick igen. I ett glest bestånd måste ju de träd som angripas av kådbildning borttagas, några träd vissnar av andra sjukdomar. Åskblixten förstör några stycken och stormen rycker bort dem som ej stå säkert och ju glesare beståndet blir ju mer utsatt blir de olika träden av dessa uppräknade orsaker och där varje träd försvinner uppstår en lucka som endast gränen kan fylla. Det är därför mycket viktigt att gallringen sker sparsamt och försiktigt

men med tätt återkommande tempo. I en gammal grov kärnfurskog kan även hackspetten, den stora svarta spillkråkan, fördärva många vackra träd. Den hackar hål å en fura, i regel en av de grövsta, och vackraste och gräver sig ner i stammen ungefär en 40 - 50 cm djupt och gör en urnolkning som kanske rymmer omkring 20 liter och där bygger boet, lägger ägg och uppfostrar ungar. Får hon hava detta bo i fred så fortsätter hon där år efter år med äggläggningen. Men hugger man bort hennes boträäd eller kajorna meller mården m.m. intar hennes plats hackar den sig snart ett nytt boträäd igen. Den kan då vid ett dylikt ombyte av bo göra mycket stor skada på de vackra furorna emedan den då hackar och undersöker ett flertal vackra träd och först efter mycket sökande väljer ut en som den tycker om att bygga och bo i. Mitt råd är därför, undvik att fälla en fura som spillkråkan har sitt bo i. Att spillkråkan endast hackar sjuka träd är en stor felsägelse. Hon hör till de fåglar som håller efter skadeinsekter och är därför skyddad enl. jaktlagen. Vid ekonomisk skötsel av en äldre kärnskog får man utnyttja de tillfällen då efterfrågan finns efter just sådana träd. När tillfälle finns att sälja till högt pris så bör man sälja det man anser sig böra avverka eller då frågan blir efter sådana sorter som annars ej gärna går att åstadkomma men till högt pris, annars får träden stå tillsvidade. Dylika träd böra beställas bort i förväg och ej huggas eller bortstämplas förrän priset är bestämt, passar inte priset så låt dem stå kvar i skogen tills köparen behöver just dessa sorter och kvalite. För ledningsstolpar, grova skeppsbjälkar, master och spiror och plywoodstimmer och korgvirke och även fint snickerifuru kan betalas högre priser, än om träden stämplas och hela stämpeposten realiseras. Har man under hela tiden haft sparsamhetens sinne och varit rädd för att hugga bort mer än det allra nödvändigaste så har man tätt med träd och en stor kubikmessa per hektar varför man kan under de sista 50 åren gallra ut mycket och till höga priser och vid slutavverkningen och föryngringen likväl hava mycket kubikmeter kvar pr hektar.

Om man på ett sådant område haft dubbelst så många träd och dessa bliva 1/3 högre eller längre och man får dubbelst så högt pris för hälften av vad som avverkas så behöver inte årsringarna å träden vara mer än 1/3 eller 1/4 av vad den glesa och kortväxta tallen åstadkommer med de större årsringarna för att det ekonomiska utbytet blir bättre å den väl skötta kärnfuren.

Om man å ett försöksfält med lika jordbeskaffenhet som passar för kärnfur enligt föregående försöker att få fram bräd med stora årsringar så får man gallra bort så många så att de stå glest och om vi antar att 40% av stammens längd skall hava friska grenar under uppväxttiden. Grenarna bibehålles längre friska, bliva grova och stammen växer fortare närmast marken, blir kort med stor grenkrona och lämna ett mycket sämre virke med stora kvistar som bibehålles långt ut i ytan av stocken. Efterhand som grenen dör så ruttar den bort men växer under tiden in i virket och vid söndersågningen av stocken så finnas dessa ruttna eller svart knaggar invänta i planken och bräderna och därför betingar sådant virke ett lågt pris och på grund av att litet antal träd finnes i varje hektar och dessutom att dessa äro korta så växer det inte så mycket kubikmeter i varje hektar som man tro~~r~~ när man bedö^mer växten efter årsringarnas storlek. En del av tillväxten lägges på de många och stora grenarna som äro ingentin värda. Och vid gallringen av ett från börjen åttätt bestånd har man så litet antal att välja på om ej luckorna skola bli allt för stora. Nu säger någon, fyll luckorna med gran, det kan man ju. Ja, det går men å torr furumarksjord växer granen sakta och har anlag för brunröta. Omloppstiden d.v.s. den tid som åtgår för att beståndet är färdigt att slutavverka blir visserligen kortare kanske rent av inte mer än hälften av kärnfurens tid emedan man ej kan vänta på att en dylik skog ej får något högre värde på kubikfot därför den blir grövre. Men under sådana förhållanden får man 2 uppväxtperioder istället för en av kärnfuren. D.v.s. efter varje plantering eller förnygring av fur får man räkna med att de första 25 - 30 åren ej lämna någon avkastning alls. Men det ekonomiska resultatet blir sämre mest på grund av det mindervärdiga virket med allt för lågt pris.